

Egy kiváló tanáregyéniség.

**Dr. Beniczky Ádámné Horváth Kató tanárnő emlékére.
1910 Karcag , 1992 Cleveland (USA)**

Bemutatja Rajkai Zsomborné-Bagi Aranka író, magyar-oroszl szakos tanárnő, egykori tanítványa.

A karcagi Gábor Áron Gimnázium reáltagozatának 1959-től 1968-ig voltam diákja és négy éven át a leány kollégium lakója. Osztály főnökünk Veres János tanár úr volt. Kató nénivel 1960-ban találkoztam, mikor ő lett magyar nyelv és irodalom tanárunk, mi pedig a Magyarországon utoljára érettségiztetett osztálya.

Ki volt Kató néni?

Horváth Ferencnek, a Karcagi Református Gimnázium egykori nagy tehetségű igazgatójának és feleségének Bányai Gráciának a Karcagi Polgári Leányiskola igazgatónőjének a gyermeke. Középiskolai tanulmányainak befejezése után a Pázmány Péter Tudomány Egyetemen magyar-francia szakon szerzett tanári oklevelet, majd szakdolgozatának elkészítéséhez fél évig Genfben, fél évig Párizsban hallgat egyetemi előadásokat. Édesapja 1928-ban tragikus hirtelenséggel meghal. Tanulmányainak befejezése után Budapesten él az édesanyjával. Széleskörű műveltsége, nyelvtudása és zenei ismeretei alapján a Magyar Rádió Zenei Osztályának munkatársa, utóbb a Rádió titkáráként dolgozott.

Találkozásunk évében könyvtárosként tevékenykedett a Karcagi Gimnáziumban és csak a mi osztályunkat tanította.

Megismerkedésünk, az ő magyar nyelv és irodalom oktatása sorsdöntő volt számomra, mert az írókat, a költőket és műveiket ember közelbe hozni tudó képessége, elhivatottsága és kedves biztatása eredményeként magyar tanát lettem - én aki alapvetően reál érdeklődésű diákként kerültem a gimnáziumba.

Attól kezdve, hogy Kató néni belépett az életünkbe - a magyar nyelv és irodalom lett a legkedvesebb tantárgyam, Bölcs nevelőm volt. Bár kedvelt, csak akkor dicsért meg, amikor önmagamat felülmúló teljesítményt nyújtottam. Magyar óráinkat még heti két alkalommal u.n. olvasó órával is kiegészítette. Ezeken a különórákon a világirodalom értékes műveit ismertük meg úgy, hogy szerepeket osztott ránk, irányította érdeklődésünket, útmutatása szerint gazdagodtunk élményekben, a művek ismeretében. A lukas órákon mindig vállalta a helyettesítést és terelgetett bennünket a "szépirodalom mezején", az olvasott mű értése szeretete irányába.

Amikor bejött az órára - bár megjelenése is tisztelet parancsolt - sosem volt feszült a légkör. Egyetlen mosollyal feloldott minden drukkot. Csendben figyeltünk: kezdődött az óra és mindnek más volt a hangulata, Jelentős irodalmi tevékenységre buzdított bennünket.

"Himnusz a békéről" címmel irodalmi műsort állított össze, amit leánykollégium avató ünnepségén a Művelődési ház színház termében adtunk elő. (1962 0505). Kubáról készült összeállítással leptük meg a Karcagra, a gimnáziumba látogató kubai diákokat.

Hogy mennyire kölcsönös volt a ragaszkodásunk, azt többek között a ballagásunk napján, a gimnázium udvarán készített fényképek is mutatják: nem csak az osztályfőnökünk, hanem Kató néni is ott áll közöttünk - mosolyogva. Nem véletlen hát, hogy mindig szeretettel emlegetjük, hiszen osztályfőnökünk mellett ő volt az a tanárunk, aki legtöbbet törődött velünk.

Érettségi után levélben számoltam be neki arról, hogy felvettek a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem magyar-oroszl szakára. Válaszolt és kért, hogy keressem meg Karcagon, a lakásán (Takács P. u. 2). "Kedves kis Arankám - írja - beszélünk olyasmiről is, amire az iskolában nem kerülhetett sor. A szakma induló és félig - meddig búcsúzó embereiként még közelebb kerülhetünk egymáshoz. Szeretettel ölellek" (1963 07 22). Hamarosan meglátogattam, de egy napra tervezett „átruccanásom" (Kunhegyes - Karcag) három naposra

sikeredett, mert Kató néni semmiképpen nem akart elengedni. Minden kötöttség nélkül beszélgettünk, túl voltam az érettségin, a felvételi vizsgán, nem korlátozott az idő beosztásom, az órákra készülés stb. Egykori diák gátlásosságom is feloldódott – és annyi mondani és megbeszélni valónk volt.

Szeretetteljes egymásra figyelésünk külföldre távozását követően – már egyetemi tanulmányaim befejezése után, tanár koromban bontakozott ki. Valamivel több mint húsz éven át leveleztünk egymással.

Férjét követve, az Egyesült Államokban, Cleveland városában telepedett meg (1964), egyetemi tanulmányokat folytat és francia szakos tanárként könyvtárosi munkát végez. Nemcsak a karcagiakat, a Clevelandben élőket is megajándékozta számos irodalmi és művészeti esttel. Huszonöt éven át képviseli a magyar kultúrát, ápolja messze földön a magyar nyelvet, újabb ismeretekkel gazdagítva az érdeklődőket.

Részletek a nekem küldött soraiból:

„Most találtam meg az érettségi képeteket, jólesett látnom, a kedves utolsó magyar csoportot, amelyet érettségiztettem" (1969 04 09.. "Rendeztem egy nagyon szép Csokonai délutánt, amelynek clevelandi egyetemi hallgatók voltak a szereplői" (1974 04 07).

„De szeretnék a katedrán hallani! Elöttem még mindig a kedves szőke diáklány áll és nehéz elképzelnem, hogy már neki is érettségizett növendéke van"(1979 0422).

Ugyanekkor: „Én most teljesem Móricz Zsigmonddal vagyok elfoglalva,,mert május végén egy magyar irodalmi társaság választott előadónak, a születése 100 éve évfordulója alkalmából, Neked mondjam, hogy az anyag óriási? Nem is tudom, hogyan fogok veled megbirkózni, Most újra olvasok mindent, kaptam sok segítő irodalmat is. Annak idején a Légy jó és a Rokonok képezte a fő nyúzás tárgyát, meg talán a Komor ló. Nem is tudom, hogy volt_e-alkalmam arra, hogy a Boldog embert veletek megbeszéljem. Ez a legszebb alkotása és a másik az Életem regénye, Ha van időd és ha nem is szerepel a tanmenetben, okvetlenül szoríts rá egy órát, hogy a Boldog embert megismertesd velük .Talán akad egy Bagi Arankád, akiben megmarad valami belőle..."

"Úgy szeretnék egy titkos ablakon meghallgatni, hogyan tanítasz? Gondolom nagyon szeretnek a tanítványaid és ugyanúgy beléjük tudod oltani az irodalom szeretetét. mint ahogy én igyekeztem tenni. Sőt jobban, mert fiatal vagy, közelebb a tanítványaidhoz korban, szellemben, megértésben, mint öreg nénéd" (1983 09 09).

A magyar nyelv és irodalom tanítása mellett újság írást és kisebb humoreszkeket, színpadi műveket is írtam. Mindezekről beszámoltam Kató néninek. Nemcsak örömét fejezte ki, hanem hasznos tanácsokkal is ellátott:

„A drámaírás gondolata szinte lenyűgözően érdekes és izgalmas. Tisztelettel övezem a szándékosdat, mert ezt tartom a legnehezebb műfajnak.Lelkiismeretesnek ismerlek, bizonyára tájékozódasz a lényege felől: mi az igazi drámai feszültség. Nem régiben olvastam a Csillag a máglyán-t, hallom, hogy van Dávid Ferencről is színmű, meg gondolom, hogy Brecht sem marad ki az érdeklődésed köréből"1979 04 22),

Még folytathatnám az emlékek, a levélrészletek sorát - de reménykedem abban, hogy az eddig elmondottak a kedves olvasó számára is érzékeltetik: nagy pedagógus, hiteles ember, kiváló egyéniség volt....

Befejezésül méltassák őt, emberi nagyságát és tevékenységét, a halálát követően Clevelandből érkezett nekrológ soraival:

"1964-ben érkezett férjéhez Cleveland városába ahol a Western Reserve Egyetemen, majd Salt Lake City egyetemén folytatott tanulmányai befejezése után középiskolai francia tanárként, majd mint könyvtáros dolgozott városunkban.

Bekapcsolódott a magyar közművelődési életbe. Sok, érdekes szakeőadást tartott és mint a clevelandi Magyar Társaság irodalmi elnöke, az Árpád Akadémia tagja, számos, magas színvonalú irodalmi estet rendezett.

Nevét megbecsültté tették a clevelandi szabadegyetemen tartott előadásai is. Negyedszázados kulturális, közéleti tevékenysége ebben a városban és Amerika szerte ismertté tették a nevét, de az amerikaiak felé is megbecsülést szerzett a magyarság hírének.

Szegényebbek lettünk, mert egy tehetséges előadó, rendező, tudományos munkatárs, jó feleség, szívélyes vendéglátó magyar nagyasszony hagyta itt férjét Ádámot, sok barátját, tisztelőjét, honfitársait Magyarországon és az emigrációban." (Kunhalom 1992 október 22.11. oldal.)